

FICSOR MIHÁLY*

A FÖLDRAJZI ÁRUJELZŐK OLTALMÁRA VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS KORSZERŰSÍTÉSE A SZELLEMI TULAJDON VILÁGSZERVEZETÉBEN

1. Bevezetés

A Szellemi Tulajdon Világszervezetében (azaz a WIPO-ban)¹ a liszaboni rendszer fejlesztésére megalakított munkacsoport² a 2013 májusában tartott hetedik ülésén azt ajánlotta a Lisszaboni Unió közgyűlésének, hogy 2015-re hívjon össze diplomáciai értekezletet az eredetmegjelölések oltalmáról és nemzetközi lajstromozásáról szóló Lisszaboni Megállapodás felülvizsgálatára.³ Emellett a munkacsoport javaslatot tett a diplomáciai értekezlet előkészítésének és összehívásának menetrendjére is.⁴ Ez figye-

* A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának jogi elnökhelyettese.

¹ *World Intellectual Property Organization*, angol nyelvű rövidítése: WIPO. A Szellemi Tulajdon Világszervezetét létrehozó egyezményt hazánkban az 1970. évi 18. törvényerejű rendelet hirdette ki. A WIPO az ENSZ szakosított intézménye. A WIPO-egyezmény jelenleg 186 tagországot számlál.

² A munkacsoport hivatalos elnevezése: *Working Group on the Development of the Lisbon System (Appellations of Origin)*. Az eddigi hét ülésen minden egyes alkalommal e tanulmány szerzőjét választották meg a munkacsoport elnökének.

³ Az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodásnak az 1967. évi július hó 14. napján Stockholmban felülvizsgált szövegét az 1982. évi 1. törvényerejű rendelet hirdette ki hazánkban. A közgyűlést illetően ld. a megállapodás 9. cikkét. A megállapodás angol címe: *Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration*. Az 'eredetmegjelölés' szót a legújabb helyesírási szabályok szerint kötőjellel kellene feltüntetni, az 1982. évi 1. tvr., valamint a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (Vt.) viszont még a kötőjel nélküli, egybeírt változatot alkalmazza, és ezt követi az uniós jogszabályok szövege is. Ez a tanulmány a hatályos jogszabályok írásmódjához igazodik, és kötőjel nélkül használja az 'eredetmegjelölés' kifejezést.

⁴ Ld.: *Summary by the Chair adopted by the Working Group. Working Group on the Development of the Lisbon System (Appellations of Origin), Seventh Session, WIPO, Geneva,*

lemre méltó áttörés mind a földrajzi árujelzők oltalmazására hivatott globális szabályozás és intézményrendszer, mind pedig a WIPO nemzetközi jogfejlesztő, normaalkotó tevékenysége nézőpontjából. Alkalmat kínál továbbá a WIPO-ban a lisszaboni rendszer fejlesztése céljából megkezdett munka előzményeinek, eddigi eredményeinek és távlatainak áttekintésére.

Ez az írás nem célozza a földrajzi árujelzők oltalmazására irányuló magyar és európai uniós jogszabályok, illetve az ilyen nemzetközi szerződések teljes körű és módszeres ismertetését. Arra összpontosít, hogy – az adott terjedelmi keretek között – bemutassa a lisszaboni rendszer fejlesztésével foglalkozó munkacsoport létrehozásának előzményeit és a munkacsoport mandátumát, felvázolja a lisszaboni rendszer kibontakozó reformjának főbb irányait és kérdéseit, valamint térképet adjon a diplomáciai értekezlethez vezető út főbb állomásairól.⁵ Reményeim szerint témájánál fogva jól illeszkedik e – Tattay Leventét köszöntő – ünnepi kötetbe, hiszen nagyra becsült kollégám és barátom már jó ideje odaadó híve, lelkes népszerűsítője és alapos kutatója az iparjogvédelem e különleges, számos egyedi sajátosságot mutató részterületének is.⁶ Nemzeti érdekeink szempontjából is fontos és időszerű ez a téma, hiszen a földrajzi árujelzőkkel ellátott kiváló minőségű, patinás, gyakran messze földön híres magyar termékek gazdasági jelentősége és eszmei értéke egyaránt kiemelkedően nagy.

April 29 to May 3, 2013, LI/WG/DEV/7/6, 2013. május 3. A következőkben a munkacsoport dokumentumaira történő hivatkozás során a munkacsoport teljes nevére és a WIPO-ra való ismételt hivatkozást mellőzzük, csupán a dokumentum címét, számát és dátumát tüntetjük fel. Valamennyi 'LI/WG/DEV' jelzetű irat a szóban forgó munkacsoporté, az első szám az ülés sorszáma, a második pedig az adott ülés iratainak hivatkozási száma. A munkacsoport összes dokumentuma elérhető a WIPO honlapján a következő címen: <http://www.wipo.int/lisbon/en/review.html>.

⁵ Ennyiben e tanulmány a következő előadás szerkesztett és számottevően bővített változata: FICSOR Mihály: A Lisszaboni Megállapodás reformja. Budapest, 2013. június 6. – Magyar Védjegy Egyesület.

⁶ TATTAY Levente: *A bor és az agrártermékek eredetvédelme*. Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2001. 1–226.; TATTAY Levente: A földrajzi árujelzők nemzetközi oltalma és az Európai Unió. *Magyar Jog*, 1995/02. 111–115.; TATTAY Levente: A földrajzi árujelzők nemzetközi szabályozása, *Gazdaság és Jog*, 1996/12. 16–19.; TATTAY Levente: Gondolatok a földrajzi árujelzők jogi oltalma bevezetéséről. Az eredetvédelem egységes szabályozása. *Magyar Jog*, 1997/04. 193–200.; TATTAY Levente: A földrajzi árujelzők és a gazdasági verseny az Európai Közösségben. *Magyar Jog*, 1998/06. 351–361.

2. A WIPO 'lisszaboni' munkacsoportjának létrehozása, mandátuma és eddigi tevékenysége

2. 1. A munkacsoport létrehozásának közvetlen előzményei

A Lisszaboni Unió közgyűlése 2008 szeptemberében döntött úgy a WIPO Nemzetközi Irodájának javaslatára,⁷ hogy a Lisszaboni Megállapodással létrehozott rendszer – azaz a 'lisszaboni rendszer' – fejlesztésére munkacsoportot létesít.⁸ A munkacsoport megalakításának két közvetlen oka volt: egyrészt az ún. *Pisco*-ügy⁹ és az általa felszínre hozott jogi probléma, másrészt az elektronikus ügyintézés bevezetése iránti igény.

A *Pisco*-ügyben a Peru illetékes hatóságának kérelmére a nemzetközi lajstromba felvett, szőlőlíkorre vonatkozó *Pisco* eredetmegjelölés oltalmát utasította el az Európai Uniónak a Lisszaboni Megállapodásban is részes számos tagállama arra tekintettel, hogy az Európai Közösség (és tagállamai) és Chile között – a társulási megállapodásuk mellékleteként – megkötött bor- és szeszereskedelmi megállapodás e megjelölés oltalmát Chile javára már biztosította.¹⁰ Mindazonáltal a szóban forgó EU-tagállamok Peru javára is el kívánták volna ismerni a *Pisco* oltalmát, hiszen nem fért kétség ahhoz, hogy a perui igény a Lisszaboni Megállapodás rendszerén belül megalapozott volt. Ezt az ellentmondást – az oltalom részleges vagy korlátozással történő elismerésére való jogi lehetőség hiányában – végül úgy próbálták meg feloldani, hogy a perui *Pisco* oltalmát csak annyiban utasították el, amennyiben az akadályozhatná a chilei *Pisco* megjelölés használatát a területükön.¹¹ Két – külön-

⁷ Ld.: *Preparation of Certain Amendments to the Regulations under the Lisbon Agreement: Establishment of a Working Group. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Third (6th Extraordinary) Session, WIPO, Geneva, September 22 to 30, 2008, LI/A/23/1, 2008. július 31.*

⁸ Ld. *Report adopted by the Assembly. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Third (6th Extraordinary) Session, WIPO, Geneva, September 22 to 30, 2008, LI/A/23/2, 2008. szeptember 29.*

⁹ Ld. a 865. lajstromszámú nemzetközi lajstromozást a WIPO adatbázisában, a *Lisbon Express*-ben: <http://www.wipo.int/ipdl/en/search/lisbon/search-struct.jsp>.

¹⁰ *Agreement establishing an association between the European Community and its Member States, of the one part, and the Republic of Chile, of the other part, Section 6, Article 90, Annexes V and VI, OJ L 352, 30.12.2002, 1–1450.*

¹¹ A magyar iparjogvédelmi hatóság elutasító nyilatkozata is – a többi érintett tagállammal egyeztetve – ezt a megoldást alkalmazta, a következő megfogalmazással élve: „*La protection de l'appellation d'origine 'Pisco' est refusée en ce qu'elle ferait obstacle à l'utilisation pour des produits originaires de Chili de l'appellation Pisco protégée conformément*

böző országból származó – eredetmegjelölés párhuzamos, egyidejű oltalmára, ‘egymás mellett élésére’ azonban ez nem tűnt optimális megoldásnak. A Nemzetközi Iroda a Lisszaboni Unió közgyűlése elé terjesztett javaslatában is e véleményének adott hangot, és szorgalmazta a Lisszaboni Megállapodás Végrehajtási Szabályzatának¹² (VSZ) módosítását annak érdekében, hogy az oltalom kifejezett elismerésére irányuló olyan eljárási és nyilatkozattételi lehetőséget vezessenek be (az addig kizárólagosan érvényesülő *tacit acceptance* rendszere¹³ mellett), amely módot ad a *Pisco*-ügyhöz hasonló helyzetek kezelésére is, vagyis azonos vagy hasonló megjelölések oltalmának együttes, párhuzamos fennállására (koegzisztenciájára) és ennek elismerésére, adott esetben az elismert oltalom megfelelő korlátozása mellett.¹⁴

Az elektronikus ügyintézés igényét – a technológiai fejlődés követésének általános követelménye mellett – az a gyakorlati nehézség hívta életre, amely

à l'Accord du 18 novembre 2002 établissant une association entre la Communauté européenne et ses Etats membres, d'une part, et la République de Chili, d'autre part.” Magyar Szabadalmi Hivatal, A0865, 2006. 07.06.

¹² Az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodáshoz kapcsolódó Végrehajtási Szabályzat – módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt – szövegét a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának (SZTNH) honlapján lehet elérni: www.sztnh.gov.hu/jogforras/lisbon_VSZ_egyseges_szerkezet_May2010.pdf [letöltve: 2013. július 4.].

¹³ Ld. különösen a Lisszaboni Megállapodás 5. cikkének (3) és (4) bekezdését.

¹⁴ „*The first situation relates to the submission by a number of Member States of the Lisbon Agreement of declarations of »partial refusal« with respect to an appellation of origin recorded in the International Register, which in fact were intended to be acknowledgements of protection with a limited reservation, based on an obligation to protect in their territory another homonymous appellation of origin related to a similar product. In the case at hand, the homonymous appellation originated in a country not party to the Lisbon Agreement. By submitting a declaration of »partial refusal«, the Lisbon Union Member States aimed to record in the Lisbon Register the actual situation of coexistence of the two homonymous appellations of origin in their territories. As there is currently no procedure in the Lisbon Agreement or its Regulations to specifically address situations concerning homonymous appellations of origin, the International Bureau has recorded such declarations as “partial refusals” in the International Register and published them in the Bulletin, as requested by the Member States that submitted the declarations. Although this solution was found to be consistent with the Lisbon Agreement and its Regulations, the International Bureau is of the view that it would be preferable to include new provisions in the Lisbon Regulations laying down specific procedures for the notification and recording of an acknowledgement or acceptance of protection, in whole or in part, of registered appellations of origin, which would also cater for the case of coexistence of homonymous appellations.*” *Preparation of Certain Amendments to the Regulations under the Lisbon Agreement: Establishment of a Working Group. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Third (6th Extraordinary) Session, WIPO, Geneva, September 22 to 30, 2008, LI/A/23/1, 2008. július 31., 3–4. pont, 1–2.*

az elutasító nyilatkozatok kiadására nyitva álló határidő¹⁵ számítása során állt elő. Ez az egyéves határidő ugyanis akkor kezdődik, amikor a szerződő ország illetékes hivatala kézhez veszi a Nemzetközi Iroda értesítését az új nemzetközi lajstromozásról. E kézhezvétel időpontja és ezáltal az elutasítási határidő kezdő és záró napja azonban országonként eltérő lehetett a postázási körülményektől függően. Ez hívta életre az elektronikus kommunikáció igényét. E kommunikációs mód bevezetéséhez és a részletek szabályozásához ugyanakkor célszerűnek mutatkozott, hogy a Lisszaboni Megállapodáshoz és VSZ-hez – a madridi és hágai rendszerekből már ismert¹⁶ – Ügyintézési Utasításokat fűzzenek; a Lisszaboni Megállapodás VSZ-éből viszont ekkor még hiányzott az erre felhatalmazást adó rendelkezés.

A Lisszaboni Unió közgyűlése mindezekre tekintettel a következő szöveggel hozta meg döntését:

„A közgyűlés úgy határozott, hogy munkacsoportot létesít a Lisszaboni Megállapodás alá tartozó eljárások fejlesztési lehetőségeinek feltárására. A munkacsoport a Lisszaboni Unió tagjaiból áll. A WIPO többi tagállama és az érdekelt szervezetek megfigyelőként kapnak meghívást.”¹⁷

2. 2. A munkacsoport létrehozásának közvetett okai: a lisszaboni rendszer reformját indokoló főbb tényezők

A lisszaboni rendszer számos szempontból megérett a korszerűsítésre – és korántsem csupán a munkacsoport létesítése alkalmával a WIPO Nemzetközi Irodájának előterjesztésében megjelölt okokból. A reform segítségével igazolhatja e rendszer, hogy nem olyasféle Csipkerózsika, akit hosszan tartó álmából

¹⁵ Ld. a Lisszaboni Megállapodás 5. cikkének (3) bekezdését.

¹⁶ Ld. pl. a védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló Madridi Megállapodáshoz és az ahhoz kapcsolódó Jegyzőkönyvhöz kapcsolódó Közös Végrehajtási Szabályzat 41. szabályát és az Ügyintézési Utasítások 11. fejezetét. A Közös Végrehajtási Szabályzat – módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt – szövege az SZTNH honlapján tekinthető meg: www.sztnh.gov.hu/jogforras/madrid_VSZ_egysegess_szerkezet_May2010.pdf [letöltve: 2013. július 4.].

¹⁷ „The Assembly [...] decided to establish a Working Group responsible for exploring possible improvements to the procedures under the Lisbon Agreement. The Working Group would be composed of all Members of the Lisbon Union. Other WIPO Member States and interested organizations would be invited as observers.” Report adopted by the Assembly. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Third (6th Extraordinary) Session, WIPO, Geneva, September 22 to 30, 2008, LI/A/23/2, 2008. szeptember 29., 35. pont, 7.

már semmiféle herceg nem kíván felébredni, sem pedig nem valamiféle kakukkfőka a szellemi tulajdon-jogok nemzetközi fészken belül.¹⁸

A Lisszaboni Megállapodás a WIPO legszűkebb tagsággal működő nemzetközi bejelentési és lajstromozási (oltalomszerzési) rendszere: csupán 28 tagot számlál,¹⁹ míg a PCT-nek²⁰ 147 ország a részese, a madridi rendszer²¹ 91 taggal rendelkezik, a hágai rendszer²² pedig 60 országot ölel fel. Értelemszerűen adódik ebből annak igénye, hogy a Lisszaboni Megállapodásban részes felek számát jelentősen növeljük, szélesítve a rendszer földrajzi ‘lefedettségét’. Szintén a megállapodás tagsági körével összefüggő aggály, hogy a hatályos szöveg szerint csak államok lehetnek részes felek,²³ kormányközi szervezetek (pl. az Európai Unió) nem csatlakozhatnak a rendszerhez.

A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) TRIPS-megállapodásának²⁴ 22–24. cikkei foglalkoznak a földrajzi árujelzők (a törvénnyel kihirdetett magyar fordítás szerint: ‘földrajzi megjelölések’)²⁵ oltalmával. A 23. cikk (4) bekezdése tárgyalásokat irányozott elő a borok és szeszes italok földrajzi árujelzőit tartalma-

¹⁸ Mihály FICSOR: *Challenges to the Lisbon System*. Lisszabon, 2008. október 30-31., Forum on Geographical Indications and Appellations of Origin jointly organized by WIPO and the National Institute of Industrial Property (INPI) of Portugal, 2.

¹⁹ A Lisszaboni Megállapodás tagországai jelenleg a következők: Algéria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Burkina Faso, Costa Rica, Cseh Köztársaság, Kongó, Koreai Népköztársaság, Kuba, Franciaország, Gabon, Grúzia, Haiti, Irán, Izrael, Macedónia, Magyarország, Mexikó, Moldova, Montenegró, Nicaragua, Olaszország, Peru, Portugália, Szerbia, Szlovákia, Togo, Tunézia. Forrás: WIPO, ld.: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=10, [letöltve: 2013. július 4.].

²⁰ *Patent Cooperation Treaty*, Szabadalmi Együttműködési Szerződés, hazánkban kihirdette: 1980. évi 14. törvényerejű rendelet. A PCT tagságát ld. a WIPO honlapján: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=6, [letöltve: 2013. július 4.].

²¹ A védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló Madridi Megállapodást az 1973. évi 29. törvényerejű rendelet, a Madridi Megállapodáshoz kapcsolódó 1989. évi Jegyzőkönyvet az 1999. évi LXXXIII. törvény hirdette ki. A Madridi Unió tagságát ld. a WIPO honlapján: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&search_what=B&bo_id=20, [letöltve: 2013. július 4.].

²² Az ipari minták nemzetközi letétbe helyezéséről szóló 1925. évi Hágai Megállapodás 1999. július 2-án, Genfben felülvizsgált szövegét a 2004. évi XC. törvény hirdette ki. A Hágai Unió tagságát ld. a WIPO honlapján: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=9, [letöltve: 2013. július 4.].

²³ A Lisszaboni Megállapodás 1. cikkének (1) bekezdése értelmében a megállapodással létrehozott Külön Uniót ‘országok’ alkotják, a 14. cikk (1) és (2) bekezdéséből következően pedig csak ‘országok’ (azaz államok) erősíthetik meg a megállapodást vagy csatlakozhatnak hozzá.

²⁴ *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS Agreement)* (1994); hazánkban kihirdette az 1998. évi IX. törvény.

²⁵ A TRIPS-megállapodás angol szövege a ‘geographical indications’ kifejezést használja; ezt gyakran rövidítik ‘GIs’-ként.

zó multilaterális lajstrom létrehozásáról,²⁶ e tárgyalások azonban azóta se vezettek eredményre, annak ellenére, hogy 2008-ban olyan javaslat²⁷ került az asztalra, amely már 100 WTO-tag támogatását élvezte. Értelemszerűen adódott a gondolat, hogy e nemzetközi lajstrom WTO-beli hiányát a WIPO bejáratott nemzetközi lajstromvezetési kapacitására támaszkodva, a lisszaboni rendszer továbbfejlesztésével lehetne betölteni, és ennek sikere esetén a WIPO e szolgáltatását a WTO rendjén belül is igénybe lehetne venni, ahogy ez ma is történik a Párizsi Unió Egyezmény²⁸ (PUE) 6ter cikke alá eső állami és egyéb jelzések kapcsán.²⁹

A lisszaboni rendszer reformjára okot adó körülmények közé tartozott (és tartozik ma is) az a jogi és terminológiai sokféleség, amely az iparjogvédelem e területét nemzetközi szinten – és gyakran regionális vagy nemzeti szinten is – jellemzi. A földrajzi árujelzők nem profitálhatnak az oltalmuk főbb sajátosságaira vonatkozó olyasféle nemzetközi konszenzusból, mint amely pl. a védjegy- vagy a szabadalmi oltalmat jellemzi. A madridi rendszer és a PCT egyaránt arra építhetnek, hogy nemzetközi egyetértés van legalább annak alapvonala-iról: mit is értünk védjegyen vagy szabadalmon. Ez a fajta egyetértés nincs még meg a földrajzi árujelzőket – azon belül az eredetmegjelöléseket – illetően, a lisszaboni rendszer mögött nem húzódik meg ilyesfajta nemzetközi konszenzus (ami annál is inkább problematikus, mivel a Lisszaboni Megállapodás – ellentétben a PCT-vel és a madridi rendszer instrumentumaival – nemcsak nemzetközi bejelentési és lajstromozási, hanem anyagi jogi – az oltalom tartalmára vonatkozó szabályokat is lefektető – szerződés). A földrajzi árujelzők oltalmát az egyes nemzeti és regionális jogrendszerekben különféle elvek mentén és igencsak eltérő jogi eszközökkel biztosítják: van, ahol *sui generis* oltalmat

²⁶ „In order to facilitate the protection of geographical indications for wines, negotiations shall be undertaken in the Council for TRIPS concerning the establishment of a multilateral system of notification and registration of geographical indications for wines eligible for protection in those Members participating in the system.” E rendelkezésnek az 1998. évi IX. törvénnyel kihirdetett magyar fordítása a következő: „A borokra vonatkozó földrajzi megjelölések oltalmának elősegítésére tárgyalásokat kell kezdeni a TRIPS Tanácsban egy multilaterális rendszer létrehozataláról a rendszerben részt vevő Tagokban oltalmazható, borokra vonatkozó földrajzi megjelölések közlését és lajstromozását illetően.” Noha a rendelkezés tárgyi hatálya alá eredetileg csupán a borok és a borok földrajzi árujelzői tartoztak, a WTO-beli tárgyalások kiterjedtek a szeszes italokra és földrajzi árujelzőikre is.

²⁷ TN/C/W52, 19 July 2008, WTO, Geneva.

²⁸ Az ipari tulajdon oltalmáról szóló Párizsi Egyezmény (Párizsi Unió Egyezmény, PUE) legutolsó szövegét kihirdette az 1970. évi 18. törvényerejű rendelet.

²⁹ *Agreement Between the World Intellectual Property Organization and the World Trade Organization (1995)*. Ld. FICSOR Mihály: Nemzeti jelképeink a védjegyjogban. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2012/04. 6–7.

vezettek be, amelyet normatív aktusokkal vagy közjogi úton hozott határozatokkal keletkeztetnek, vagy előre – többnyire jogszabályban – rögzített oltalmképességi feltételek elbírása alapján történő lajstromozáshoz kötnek, míg másutt az oltalom védjegyjogi alapon nyugszik, a tisztességtelen elleni védelem része vagy a *passing off* jogintézménye révén áll rendelkezésre. A TRIPS-megállapodás megkötése sem változtatott e tarkabarka összképen. E megállapodás ugyanis arra az alapelvre épül, hogy „[a] Tagok szabadon állapíthatják meg a jelen Megállapodás saját jogrendszerükbe és gyakorlatukba történő bevezetésének megfelelő módszerét” [1. cikk (1) bek.].³⁰ Emellett a 22. cikk (2) bekezdése hallgat arról, hogy a tagoknak milyen természetű jogi eszközöket kell az érdekelt felek rendelkezésére bocsátaniuk az ott említett – a földrajzi árujelzők oltalmát sértő – cselekmények megakadályozása érdekében. A 23. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó lábjegyzet pedig hasonló mozgásteret enged annak egyértelművé tételével, hogy az érdekelt felek számára a 42. cikk alapján nyitva álló magánjogi jogérvényesítés helyett a megállapodás tagjai érvényt szerezhetnek a borok és a szeszes italok földrajzi árujelzői számára előírt kiegészítő oltalomnak közigazgatási intézkedések útján is.³¹ Az oltalom biztosítására hivatott jogi eszközök e változatosságát a Lisszaboni Megállapodás VSZ-e is tükrözi: az 5. szabály (2) bekezdésének (vi) pontja a nemzetközi bejelentés kötelező tartalmi elemei közé sorolja „az olyan jogszabályi vagy hatósági rendelkezések címét és keltét, az olyan bírósági határozatokat, illetve az olyan lajstromozás napját és számát, amelyek az eredetmegjelölésnek a származási országban oltalmat biztosítanak”.

A jogi háttér sokfélesége az alkalmazott terminológián is rajta hagyja a nyomát: e téren bábelinek tűnhet a zűrzavar – és talán az is.³²

³⁰ „Members shall be free to determine the appropriate method of implementing the provisions of this Agreement within their own legal system and practice.”

³¹ „Notwithstanding the first sentence of Article 42, Members may, with respect to these obligations, instead provide for enforcement by administrative action.”

³² „In this context, one is indeed confronted with a tower of Babel. The traditional WIPO terminology is based on Articles 1(2) and 10 of the Paris Convention, Article 1(1) of the Madrid Agreement for the Repression of False or Deceptive Indications of Source on Goods [...] and Article 2 of the Lisbon Agreement. The Paris Convention and the Madrid Agreement use the term ‘indication of source’, while the Lisbon Agreement relates to ‘appellations of origin’. The TRIPS Agreement uses, and defines, the expression ‘geographical indication’ (see Article 22.1). To complicate matters further, at least in Europe, Community legislation has established its own terminology, too. For instance, Council Regulation (EC) No 510/2006 of 20 March 2006 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs [...] distinguishes between two basic categories: geographical indications and designations of origin, although it provides the same protection for both (see Articles 2 and 13). In addition, that Regulation also stipulates that even ‘tradi-

A lisszaboni rendszer áttekintését és korszerűsítését sürgették azok az aggályok is, amelyek a Lisszaboni Megállapodás egyes rendelkezéseinek a TRIPS-megállapodással való összeegyeztethetőségét illetően újra és újra megfogalmazódtak, és amelyeket a nemzetközi közösség egyes tagjai annak legfőbb okaiként jelöltek meg, hogy távol maradtak a lisszaboni rendszertől. A fő 'bűnbakká' a Lisszaboni Megállapodás 5. cikkének (6) bekezdését³³ kiáltották ki, azt állítván, hogy e rendelkezés nem óvja meg kellőképpen az eredetmegjelölés nemzetközi lajstromozását megelőzően jóhiszeműen szerzett védjegyoltalomból eredő jogokat – hiszen csupán kétéves türelmi időt ad az ilyen védjegy használatának 'kivezetésére' és abbahagyására –, és ezért ellentétes a TRIPS 24. cikkének (5) bekezdésével.³⁴ A nemzetközi lajstromozás tárgyát képező eredetmegjelölés és egy ilyen korábbi védjegy ütközése esetén ezért a Lisszaboni Megállapodásnak a TRIPS-megállapodásban is részes tagországai számára csupán az az opció áll nyitva, hogy az 5. cikk (3) bekezdése és a VSZ 9. szabálya alapján az eredetmegjelölés oltalmát elutasító nyilatkozatot

tional [...] non-geographical names [...] shall also be considered as designations of origin or geographical indications', and, that 'certain geographical designations shall be treated as designations of origin' [Articles 2(2) and 2(3)]. Furthermore, the EC's wine legislation uses the two basic expressions 'geographical indications' and 'designations of origin' but defines them slightly differently [see Article 34 of Council Regulation (EC) No 479/2008 of 29 April 2008 on the common organisation of the market in wine], while, in the case of spirits, it is only 'geographical indications' that can be protected [see Article 15 of Regulation (EC) No 110/2008 of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of spirit drinks]." Mihály FICSOR: *Perspectives for Geographical Indications*. Szófia, 2009. június 10–12., Worldwide Symposium on Geographical Indications jointly organized by WIPO and the Patent Office of the Republic of Bulgaria, 6. A nemzetközi és európai uniós jogforrások magyar jogszabályban kihirdetett – gyakran szakmailag távolról sem kifogástalan – fordításai e terminológiai káoszt még fokozták is a hazai jogi nyelvezetben. Ennek részletes taglalása azonban témánk szempontjából kevésbé releváns lenne, és amúgy is messzire vezetne – úgyhogy az olvasót megkímélhetjük tőle.

³³ „Ha valamelyik ország nemzetközi lajstromozás alapján olyan megjelölésre biztosít oltalmat, amelyet ebben az országban harmadik személy már az értesítés megelőző időpont óta használ, az ország illetékes hivatala e harmadik személy részére két évet meg nem haladó halasztást adhat a megjelölés használatának abbahagyására, feltéve, hogy erről a Nemzetközi Irodát a fenti (3) bekezdésben megszabott [vagyis az oltalom elutasítására nyitva álló] egyéves határidő elteltét követő három hónapon belül értesíti.”

³⁴ „Ha jóhiszemű védjegybejelentést tettek, a védjegyet jóhiszeműen lajstromozták vagy a védjegyhez fűződő jogokat jóhiszemű használat révén szerezték meg a) a jelen rendelkezéseknek az adott Tagban való alkalmazásának a VI. részben meghatározott időpontja előtt, vagy b) mielőtt a földrajzi megjelölést a származási országban oltalmazták volna, a jelen [vagyis a földrajzi árujelzőkre/megjelölésekre vonatkozó] Fejezet végrehajtására tett intézkedések nem érintik a védjegy lajstromozhatóságát, a lajstromozás érvényességét, illetve a védjegyhasználati jogot pusztán azon az alapon, hogy a védjegy azonos vagy hasonló a földrajzi megjelöléshez.”

adjanak ki, hivatkozva a korábbi védjegyre.³⁵ Noha a Lisszaboni Megállapodás 5. cikkének (6) bekezdése – a benne szabályozott kétéves ‘*phasing-out*’ időtartammal – nem kötelezendően alkalmazandó, hanem csak az oltalom elutasításának alternatívájaként, opcionálisan igénybe vehető szabály, amelynek alkalmazásától a TRIPS-megállapodásban is részes tagországok nyilvánvalóan eltekintenek, ha az a TRIPS-megállapodásban vállalt [pl. a 24. cikk (5) és (8) bekezdéséből következő] kötelezettségeikkel ellentétes, ez a rendelkezés idővel a Lisszaboni Megállapodás amolyan nemzetközi székényfoltjává vált.³⁶

2. 3. *A lisszaboni rendszer reformjának kibontakozása: a munkacsoport mandátumának bővítésétől a diplomáciai értekezlet összehívására tett ajánlásig*

A lisszaboni rendszer fejlesztésére létrehozott munkacsoport 2009 márciusában tartotta első ülését. Napirendjén a VSZ-nek az oltalom elismerésére irányuló nyilatkozattételi lehetőség és az elektronikus ügyintézés bevezetéséhez szükséges módosítása, valamint a munkacsoport jövőbeli munkája, mandátuma szerepelt.³⁷ A munkacsoport első ülésén elvégzett munka eredményeként a Lisszaboni Unió közgyűlése – 2009. szeptemberi ülésén – elfogadta a VSZ javasolt módosításait (a 11bis és a 23bis szabályt),³⁸ valamint megújította és széle-

³⁵ A VSZ 9. szabálya kifejezetten elismeri a korábbi védjegyre történő hivatkozás lehetőségét a nemzetközi lajstromozás tárgyát képező eredetmegjelölés oltalmának elutasítása céljából, hiszen (2) bekezdésének (iii) pontja az elutasítás alapjául szolgáló lehetséges okként nevesíti a korábbi jogot, azon belül a korábbi védjegyet, részletesen meghatározva az ilyen okból történő elutasítás kapcsán feltüntetendő adatokat.

³⁶ FICSOR (2009) i. m. 5–9.

³⁷ Ld. az elnöki összefoglalót az ülésről (*Summary by the Chair*): LI/WG/DEV/1/3, 2009. március 20.

³⁸ Az oltalom megadásáról szóló opcionális nyilatkozatot szabályozó 11bis szabály szövege – az SZTNH honlapján közzétett magyar fordításban – a következő: „(1) *[Az oltalom engedélyezéséről szóló nyilatkozat, ha nem küldtek az oltalom elutasításáról szóló nyilatkozatot]* a) Bármely szerződő ország illetékes hivatala, amely nem küldött a Nemzetközi Irodának az elutasításról szóló nyilatkozatot, küldhet a Nemzetközi Irodának – a Megállapodás 5. cikkének (3) bekezdésében említett egy éves időtartamon belül – egy arra vonatkozó nyilatkozatot, miszerint az adott szerződő országban a nemzetközi lajstromozás tárgyát képező eredetmegjelölés oltalomban részesül. (b) A nyilatkozatban meg kell jelölni: (i) a szerződő ország nyilatkozatot tevő illetékes hivatalát, (ii) a szóban forgó nemzetközi lajstromozás számát, lehetőleg a nemzetközi lajstromozás azonosítását szolgáló egyéb adatok – például az eredetmegjelölés elnevezése – feltüntetésével együtt, valamint (iii) a nyilatkozat tételének napját. (2) *[Az oltalom engedélyezéséről szóló nyilatkozat az elutasítást követően]* Bármely szerződő ország illetékes hivatala, amely a Nemzetközi Irodának elutasításról szóló nyilatkozatot küldött, az elutasítás visszavonásáról szóló, a 11. szabály (1) bekezdése szerinti értesítés helyett küldhet a Nemzetközi Irodának egy arra vonatkozó nyilatkozatot, miszerint az adott

sította a munkacsoport mandátumát. A megújított mandátum szerint „[a] megkezdett munkát folytatni kell, különös tekintettel annak szükségességére, hogy a lisszaboni rendszer olyan továbbfejlesztési lehetőségeit keressük meg, amelyek a rendszert az államok és az ügyfelek számára vonzóbbá teszik, miközben megőrzik a Lisszaboni Megállapodás elveit és céljait”. A közgyűlés elrendelte, hogy a munkacsoport tartson további üléseket, továbbá kijelölte a megújított és szélesebbre vont mandátum teljesítéséhez szükséges cselekvés főbb irányait is. Ezeket a következőkben határozták meg:

- felmérés a lisszaboni rendszer lehetséges továbbfejlesztési irányairól a szerződő államok és a többi WIPO-tagállam, valamint az érdekelt körök bevonásával, arra az alapkérdésre keresve a választ, hogy a rendszer miként tehető vonzóbbá az ügyfelek és a lehetséges új tagok számára az alapelvek feladása nélkül;
- tanulmány a kormányközi szervezetek csatlakozásának lehetőségéről és feltételeiről;
- tanulmány a lisszaboni rendszeren belül történő vitarendezésről.³⁹

szerződő országban a nemzetközi lajstromozás tárgyát képező eredetmegjelölés oltalomban részesül. b) A nyilatkozatban meg kell jelölni: (i) a szerződő ország nyilatkozatot tevő illetékes hivatalát, (ii) a szóban forgó nemzetközi lajstromozás számát, lehetőleg nemzetközi lajstromozás azonosítását szolgáló egyéb adatok – például az eredetmegjelölés elnevezése – feltüntetésével együtt, valamint (iii) az oltalom megadásának napját. (3) [Bejegyzés a nemzetközi lajstromba és a származási ország illetékes hivatalának értesítése] A Nemzetközi Iroda az (1) vagy (2) bekezdésben említett nyilatkozatot bejegyezi a nemzetközi lajstromba, és értesítést küld a nyilatkozatról a származási ország illetékes hivatalának.” Az ügyintézési utasítások kiadására – és ezáltal az elektronikus kommunikáció részleteinek rendezésére – felhatalmazást adó 23bis szabályt pedig a következő szöveggel fogadták el (mindkét említett módosítás 2010. január 1-jével lépett hatályba): „(1) [Az Ügyintézési utasítások megállapítása; az általuk szabályozott kérdések] a) Az Ügyintézési utasításokat a Főigazgató állapítja meg. A Főigazgató az Ügyintézési utasításokat módosíthatja. Az Ügyintézési utasítások elkészítése, illetve módosítása előtt a Főigazgató kikéri azon szerződő országok illetékes hivatalainak véleményét, amelyeket közvetlenül érintenek a javasolt Ügyintézési utasítások, vagy azok javasolt módosításai. b) Az Ügyintézési utasítások olyan kérdésekkel foglalkoznak, amelyek tekintetében ez a Szabályzat kifejezetten ilyen rendelkezésekre hivatkozik és olyan részletszabályokat tartalmaznak, amelyek ezen Szabályzat alkalmazását érintik. (2) [Ellenőrzés a Közgyűlés részéről] A Közgyűlés felhívhatja a Főigazgatót, hogy módosítsa az Ügyintézési utasítások bármely rendelkezését, a Főigazgató pedig ennek megfelelően jár el. (3) [Meghirdetés és hatálybalépés] a) Az Ügyintézési utasítások és azok módosításai a Közlönyben kerülnek meghirdetésre. b) A meghirdetés megjelöli a meghirdetett rendelkezések hatálybalépésének napját. Az egyes rendelkezések hatálybalépésének napjai eltérőek is lehetnek, azzal, hogy egyetlen rendelkezés sem léphet hatályba a Közlönyben való meghirdetése előtt. (4) [A Megállapodással vagy ezen Szabályzattal ellentétes rendelkezések] Amennyiben az Ügyintézési utasítások bármelyike ellentétes a Megállapodás vagy ezen Szabályzat bármely rendelkezésével, ez utóbbiak az irányadók.”

³⁹ Ld. *Report adopted by the Assembly. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Fifth (18th*

A megújított mandátum alapján folytatódó munka eredményeképpen a Nemzetközi Iroda 2010 nyarán közzétette a lisszaboni rendszer lehetséges továbbfejlesztési irányairól készített felmérés eredményeit⁴⁰ (ehhez a felméréshez hazánk is tevékenyen hozzájárult), valamint azt a tanulmányt,⁴¹ amely a regionális oltalmi rendszerek és a Lisszaboni Megállapodás viszonyát – azaz a kormányközi szervezetek csatlakozásának lehetőségeit és feltételeit – vizsgálta meg. 2010 augusztusában és szeptemberében tartották a munkacsoport második ülését, amelyen a felmérés és a tanulmány részletes megvitatását követően részletes következtetéseket fogadtak el, felkérve a Nemzetközi Irodát, hogy ezek alapján „készítsen rendelkezés-tervezeteket”⁴² (*prepare draft provisions*). A munkacsoport harmadik ülésén – 2011 márciusában – megtárgyalták a VSZ 5. és 16. szabályához javasolt módosításokat, valamint megvitták a ‘rendelkezés-tervezeteket’, avagy tervezett rendelkezéseket.⁴³ Ez utóbbi hozadékaként felkérték a Nemzetközi Irodát, hogy immár egy teljes *draft instrument*-et (nemzetköziszerződés-tervezetet) dolgozzon ki, egyelőre még a pontos jogi forma meghatározása, illetve prejudikálása nélkül.⁴⁴ A Lisszaboni Unió közgyűlés-

Ordinary) Session, WIPO, Geneva, September 22 to October 1, 2009, LI/A/25/3, 2009. október 1.

⁴⁰ LI/WG/DEV/2/2, 2010. június 18.

⁴¹ LI/WG/DEV/2/3, 2010. augusztus 6.

⁴² Ld. az elnöki összefoglalót (*Summary by the Chair*): LI/WG/DEV/2/4, 2010. szeptember 3. A 38. pont (6.) értelmében: „*The Chair concluded that the Working Group had agreed that, for its next session, the International Bureau prepare draft provisions on the various topics addressed [...], taking into account all comments made in the current session, in order for the work on the development of the Lisbon system to become more focused. These draft provisions should contain alternative versions and leave open the question as to the legal instrument by which they might be formalized, while preserving the principles and objectives of the Lisbon Agreement.*”

⁴³ LI/WG/DEV/3/2, 2011. március 16.

⁴⁴ Ld. az elnöki összefoglalót (*Summary by the Chair*): LI/WG/DEV/3/3, 2011. május 26. A 14. pont (2–3.) értelmében: „*Following discussion of Annex II of document LI/WG/DEV/3/2, the Chair concluded that the Working Group had agreed that the Assembly of the Lisbon Union be requested to take note, at its session of September/October 2011: (i) that the Working Group had made considerable progress on the development of the Lisbon system and that work would continue with a view to further preparing a process that might result in a revision of the Lisbon Agreement and/or the conclusion of a protocol or a new treaty supplementing the Lisbon Agreement; (ii) that the Working Group had requested the Secretariat to prepare a draft new instrument containing the draft provisions set out in Annex II, as revised on the basis of comments made in the present session of the Working Group, as well as any further draft provisions the inclusion of which would be necessary for making the draft new instrument as complete as possible; (iii) that further meetings of the Working Group would be convened and would be held more frequently, preferably twice a year.*”

ének 2011. októberi ülésén elfogadták a VSZ szóban forgó módosításait⁴⁵ és felhatalmazást adtak a munka folytatására, amely „a Lisszaboni Megállapodás felülvizsgálatával és/vagy a Lisszaboni Megállapodást kiegészítő jegyzőkönyv vagy új szerződés létrehozásával zárulhat”.⁴⁶

A munkacsoport 4., 5. és 6. ülésén (2011 decemberében, valamint 2012 júniusában és decemberében) a közgyűlés által meghatározott keretek között folytatódtak a tárgyalások a Nemzetközi Iroda szövegtervezeteiről.⁴⁷ Ez az intenzív munka vezetett el oda, hogy a munkacsoport 7. ülésén ajánlás született a Lisszaboni Unió közgyűlése számára a Lisszaboni Megállapodás felülvizsgálatát célzó diplomáciai értekezlet 2015-re történő összehívásáról.⁴⁸

⁴⁵ Az 5. szabály módosítása kiegészítette a nemzetközi bejelentés opcionális elemeinek listáját azzal, hogy a származási országban élvezett oltalomról – különösen a termék minősége és egyéb jellemzői és a földrajzi környezet kapcsolatáról – bővebb információ is szolgáltatható, megalapozandó az oltalmi igényt a többi szerződő állam irányában. A 16. szabály módosítása pedig megkövetelte az eredetmegjelölés oltalmát – egészen pontosan a ‘nemzetközi lajstromozás hatályát’ – érvénytelenítő határozat jogalapjának közlését. Ld. *Proposed Amendments to the Regulations under the Lisbon Agreement. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Seventh (19th Ordinary) Session, WIPO, Geneva, September 26 to October 5, 2011, LI/A/27/1, June 21, 2011. Report adopted by the Assembly. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Seventh (19th Ordinary) Session, WIPO, Geneva, September 26 to October 5, 2011, LI/A/27/3, 2011. október 5.*

⁴⁶ Ld. *Review of the Lisbon System. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Seventh (19th Ordinary) Session, WIPO, Geneva, September 26 to October 5, 2011, LI/A/27/2, June 21, 2011. Report adopted by the Assembly. Special Union for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Union), Assembly, Twenty-Seventh (19th Ordinary) Session, WIPO, Geneva, September 26 to October 5, 2011, LI/A/27/3, 2011. október 5.*

⁴⁷ Ld. az egyes ülések elnöki összefoglalóját (*Summary by the Chair*): LI/WG/DEV/4/6, 2011. december 16.; LI/WG/DEV/5/6, 2012. június 15.; LI/WG/DEV/6/6, 2012. december 7.

⁴⁸ „*The Chair concluded that, in view of the progress made at the present session, the Working Group agreed that a recommendation be made to the Lisbon Union Assembly to approve, at its session in 2013, the convening of a diplomatic conference for the adoption of a Revised Lisbon Agreement in 2015 [...]*.” *Summary by the Chair*, LI/WG/DEV/7/6, 2013. május 3., 18. pont, 3.

3. A reform főbb irányai és kérdései

3. 1. A lisszaboni rendszer továbbfejlesztésének jogi formája

A munkacsoport 7. ülésén elfogadott ajánlás szerint a rendszer továbbfejlesztése a Lisszaboni Megállapodás felülvizsgálata útján valósulna meg és a megállapodás új, felülvizsgált szövegének elfogadását eredményezné.⁴⁹ Az ajánlás címmzettje ezért lett a Lisszaboni Unió közgyűlése, hiszen a megállapodás 9. cikkének (2)(a)(ii) pontja értelmében e külön unió közgyűlése van felhatalmazva arra, hogy utasításokat adjon a Nemzetközi Irodának a megállapodást felülvizsgáló értekezletek előkészítésére. Az így összehívott diplomáciai (felülvizsgálati) értekezleten – a 13. cikk (2) bekezdésében rögzített főszabály szerint – a Lisszaboni Unió országainak küldöttei vehetnének részt (szavazhatnának és dönthetnének), a WIPO diplomáciai gyakorlatában azonban található példa arra is, hogy egy adott megállapodás felülvizsgálatára összehívott diplomáciai értekezleten nemcsak az aktuális tagság vehetett részt teljes szavazati-döntési jogokkal, hanem a WIPO összes tagországa mint potenciális jövőbeli szerződő fél az új, felülvizsgált szöveg tekintetében.⁵⁰ Természetesen olyan eljárási megoldás is elképzelhető és ismert, hogy a megállapodásban nem részes, de az új szöveg ratifikálása iránt nyitott államok (és egyéb lehetséges szerződő felek) megfigyelőként kapcsolódnak be a felülvizsgálati értekezlet munkájába; a lisszaboni munkacsoport az eddigi ülésein ez utóbbi módszert követte, a gyakorlatban csekély különbséget téve a tagországok és a megfigyelők küldöttei között.

A munkacsoport ülésein korábban felvetett opciók között szerepelt az is, hogy a rendszer továbbfejlesztése ölthetné új nemzetközi szerződés formáját is, amely formailag a Lisszaboni Megállapodástól független, attól jogi értelemben elkülönült lenne. Ez esetben a diplomáciai értekezlet összehívásáról a WIPO ál-

⁴⁹ Ld. az előző lábjegyzetben idézett szöveget.

⁵⁰ Pl. az ipari minták nemzetközi letétbe helyezéséről szóló 1925. évi Hágai Megállapodás 1999. július 2-án, Genfben felülvizsgált szövegének (ld. a 2004. évi XC. tv.-t) elfogadása alkalomával is ezt a módszert követték a diplomáciai értekezleten. Ld.: *Draft Rules of Procedure. Diplomatic Conference for the Adoption of a New Act of the Hague Agreement Concerning the International Deposit of Industrial Designs, WIPO, Geneva, June 16 to July 6, 1999*, H/DC/2, 1998. december 15. Ld. még: *Rules of Procedure. Diplomatic Conference for the Adoption of a Revised Trademark Law Treaty, WIPO, Singapore, March 13 to 31, 2006*, TLT/R/DC/2, 2006. március 14.

talános közgyűlése⁵¹ döntött volna, és a diplomáciai értekezleten a WIPO összes tagállama azonos – döntési és szavazati – jogokkal vehetett volna részt.⁵² Ennek az opciónak egy csupán szemantikailag különböző változata lett volna, ha az egyébként önálló nemzetközi szerződés a Lisszaboni Megállapodás jegyzőkönyveként jelent volna meg, hasonlóan a Madridi Megállapodáshoz fűzött Jegyzőkönyvhöz.⁵³

A Lisszaboni Megállapodás új szövegét tartalmazó megállapodás-tervezet 31. cikke átmeneti szabállyal rendezné az egyes államok kapcsolatát a jelenleg hatályos és az új, felülvizsgált szöveg alapján: a felülvizsgált szöveg lenne irányadó a mindkét szövegváltozat szerint részes államok között, viszont közöt-

⁵¹ Ld. a Szellemi Tulajdon Világszervezetének létesítésére Stockholmban, 1967. július 14-én aláírt egyezmény (kihirdette: 1970. évi 18. tvr.) 4. és 6. cikkét.

⁵² „The Chair clarified that a Diplomatic Conference for revising the Lisbon Agreement could certainly be convened by the Assembly of the Lisbon Union. If, on the other hand, the solution chosen would necessitate the establishment of a new Treaty, the General Assembly of WIPO would have the right to call a Diplomatic Conference for that purpose.” Summary by the Chair, LI/WG/DEV/5/6, 2012. június 15., 16. pont, 3.; „[T]he Working Group agreed, at its fifth session, to continue to work towards: (i) a revision of the Lisbon Agreement that would involve the refinement of its current legal framework and the inclusion of the possibility of accession by intergovernmental organizations, while preserving the principles and objectives of that Agreement; and (ii) the establishment of an international registration system for geographical indications. Discussions in the Working Group have not yet been conclusive as to whether these two goals should result in a proposal for two new instruments or could be combined in substantive and procedural terms and, consequently, result in a proposal for one new instrument. There was, however, agreement that work should continue aiming at a revision of the Lisbon Agreement and/or the conclusion of a new treaty or protocol supplementing the Lisbon Agreement. In order to illustrate the issue referred to [...] more clearly in the draft new instrument, the revised draft new instrument that is the subject of the present document is presented in the form of two draft instruments, i.e. [...] a draft revised Lisbon Agreement and a draft protocol/treaty on geographical indications. Annex I contains the proposed draft revised Lisbon Agreement and Annex II the proposed draft protocol/treaty on geographical indications. Annex II presents the proposed draft instrument on geographical indications with two options, which differ in their structure and relation to the draft revised Lisbon Agreement but are the same in terms of their substantive provisions. Option A shows the draft instrument as a draft protocol supplementing the draft revised Lisbon Agreement contained in Annex I. Option B presents the draft instrument on geographical indications as a draft new treaty without an institutional link to the draft revised Lisbon Agreement. It is recalled that, as indicated in the Summary by the Chair of the fifth session of the Working Group (document LI/WG/DEV/5/6), a Diplomatic Conference for revising the Lisbon Agreement can be convened by the Assembly of the Lisbon Union. However, to the extent that the contemplated new instrument would go beyond a revision of the Lisbon Agreement and necessitate the establishment of a new treaty, the General Assembly of WIPO would have the right to call a Diplomatic Conference for that purpose.” LI/WG/DEV/6/2, 2012. szeptember 28., 4–8. pont, 2.

⁵³ Ld. a 21. lbjegyzetet.

tük és azok között, amelyek csak a jelenleg hatályos megállapodás részesei maradnának, az utóbbi lenne alkalmazandó.⁵⁴

3. 2. A felülvizsgálat két alapvető célja

A Lisszaboni Megállapodás felülvizsgálata két alapvető célt követ: egyrészt arra irányul, hogy valamennyi földrajzi árujelző számára (tehát az eredetmegjelöléseken kívüli földrajzi árujelzők számára is) nyitva álló nemzetközi lajstromozási rendszert építsen ki, másrészt azt célozza, hogy lehetővé tegye kormányközi szervezetek csatlakozását is.

Az eddigi tárgyalások eredményei és a legutolsó szövegtervezetek szerint a földrajzi árujelzők valamennyi kategóriája számára nyitva álló nemzetközi lajstrom a következő főbb elvekre épülne:

- a nemzetközi lajstromozás kiterjesztésére a Lisszaboni Megállapodás oltalmi funkciójának megőrzése mellett kerülne sor (azaz a megállapodás

⁵⁴ „(1) [Relations Between States Party to Both This Act and the Lisbon Agreement] This Act alone shall be applicable as regards the mutual relations of States party to both this Act and the Lisbon Agreement. (2) [Relations Between States Party to Both This Act and the Lisbon Agreement and States Party to the Lisbon Agreement Without Being Party to This Act] Any State party to both this Act and the Lisbon Agreement shall continue to apply the Lisbon Agreement in its relations with States party to the Lisbon Agreement that are not party to this Act.”, Article 31, LI/WG/DEV/7/2, 2013. április 4., Annex, 19. Ez azt is jelenti, hogy a Lisszaboni Megállapodás tervezet szerinti új szövege nem élne a Madridi Jegyzőkönyv ún. ‘safeguard’-szabályának (9^{sexies} cikkének) eredeti változatához hasonló jogi megoldással, és nem adna elsőbbséget a mindkét szövegben részes felek viszonyában a korábbi szövegnek úgy, ahogy ez a szabály eredetileg a Madridi Megállapodásnak alkalmazási elsőbbséget adott a Jegyzőkönyvvel szemben a mindkettőben részes felek közötti viszonyban. Ennek ma már azért se lenne értelme, mert a Madridi Unió közgyűlése – élve az e cikkben adott felhatalmazással – 2007-ben módosította e rendelkezést, és (főszabályként) a Jegyzőkönyv alkalmazását írta elő a mindkét instrumentumban részes felek egymás közötti viszonyában. E módosítást a 2009. évi XXVI. törvény hirdette ki. E módosításhoz, illetve a Lisszaboni Megállapodás felülvizsgált szövege tervezetének 31. cikkéhez hasonló rendelkezések találhatók a Hágai Megállapodás Genfben felülvizsgált szövegének (ld. az 50. lábjegyzetet) 31. cikkében is (azaz a további komplikációval, hogy kettőnél is több hatályos és alkalmazandó szövegre kellett kitérnie a szabályozásnak). Érdekességgént megjegyezhető, hogy – szemben a Hágai Megállapodás említett rendelkezésével – a Lisszaboni Megállapodás felülvizsgált szövegének tervezetében található átmeneti szabályozás nem tér ki azokra az eredetmegjelölésekre, amelyek nemzetközi lajstromozására még az új szöveg hatálybalépése előtt került sor. A Hágai Megállapodás 31. cikke szerint ugyanis a korábbi szöveg(ek) alkalmazandó(k) azokra az ipari mintákra, amelyeket a Nemzetközi Irodánál azt megelőzően helyeztek hatályba, hogy az új, genfi szöveg az érintett államok kölcsönös kapcsolataiban alkalmazandóvá vált. Úgy tűnik, hogy az új szöveg tervezetének 31. cikke a Lisszaboni Megállapodás esetében az új szöveget rendelné alkalmazni azokra az eredetmegjelölésekre is, amelyeket azt megelőzően lajstromoztak a Nemzetközi Irodánál, hogy az új szöveg az érintett államok kölcsönös kapcsolataiban alkalmazandóvá vált; kérdés, hogy a szerzett jogok kapcsán ez a megoldás minden esetben kielégítőnek bizonyul-e.

podás a földrajzi árujelzőkre is definíciót adna és meghatározná az oltalmuk tartalmára vonatkozó minimumkövetelményeket is, ráadásul mindezt az eredetmegjelölésektől elkülönülten, a földrajzi árujelzőket önálló kategóriaként kezelve tenné),⁵⁵

- egyetlen, egységes nemzetközi lajstrom jönne létre az eredetmegjelölések és a földrajzi árujelzők, illetve a korábbi és az új szöveg alapján történt lajstromozások számára,⁵⁶ méghozzá alapvetően a Lisszaboni Megállapodás mai modelljét követve, néhány – az ügyfelek érdekét szolgáló – korszerűsítés, eljárási továbbfejlesztés mellett (mint amilyen pl. a bejelentésnek a származási ország illetékes hivatala helyett a Nemzetközi Irodánál való közvetlen benyújtására vonatkozó opció bevezetése lehet);⁵⁷
- az új szöveg egységes, azonos tartalmú, magas szintű védelmet biztosítana mindkét kategória (az eredetmegjelölések és a földrajzi árujelzők) számára.⁵⁸

A tárgyalások e jelenlegi állása egyúttal azt is jelenti, hogy a munkacsoport tagjai elvetették és egyelőre nem támogatják azt a korábban mérlegelt opciót, hogy kétszintű nemzetközi szabályozás jöjjön létre, és azon belül a földrajzi árujelzők nemzetközi lajstromozására a ‘madridi rendszer’ modellje legyen irányadó (vagyis az oltalmazhatósági kritériumok és a védelmi minimum nemzetközi szintű meghatározását nélkülöző, ‘tisztán’ csak lajstromozási rendszer épüljön ki).⁵⁹ Ez részben annak a következménye, hogy a munkacsoportban

⁵⁵ *Articles 2, 4 and 10*, LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., *Annex*, 4–5. és 7–8.

⁵⁶ *Article 4*, LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., *Annex*, 5.

⁵⁷ *Article 5(3)*, LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., *Annex*, 5.

⁵⁸ *Article 10*, LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., *Annex*, 7–8. Ld. még: „As regards the overall structure of the Draft Revised Lisbon Agreement and Draft Regulations, the Chair confirmed that the Secretariat would continue to work on the basis of a single instrument covering both appellations of origin and geographical indications and providing for a high and single level of protection for both, while maintaining two separate definitions, on the understanding that the same substantive provisions would apply to both appellations of origin and geographical indications.” *Summary by the Chair*, LI/WG/DEV/7/6, 16. pont, 3.

⁵⁹ „The chair noted the desire of a large number of delegations for an international instrument laying down a high and uniform level of protection for both geographical indications and appellations of origin. He also noted that, on the other hand, some delegations had underlined the objective of the review of the Lisbon system to allow for a much larger membership. With a view to reconciling these views, a suggestion was made for a two-tier approach consisting of a Chapter 1 dealing with a mere registration system along the lines of the Madrid and Hague systems, combined with a Chapter 2 addressing substantive requirements that would provide for a high level of protection for both geographical indications and appellations of origin, on the understanding that contracting parties would be free to opt for such Chapter 2.” *Summary by the Chair*, LI/WG/DEV/4/6, 15–16. pont, 3.

a Lisszaboni Megállapodás jelenlegi tagsága a fő hangadó, az eddigi tárgyalások során többnyire az ő véleményük volt a meghatározó. Az említett opció elvetése ugyanakkor azzal a veszéllyel jár együtt, hogy a megállapodás földrajzi hatályának és tagsági körének szélesítése végül nem következik be a felülvizsgálattól várt mértékben. Annak esélyét pedig végképp elvékonyítja, hogy a lisszaboni rendszerre épülő nemzetközi lajstrom váljék – a WTO és a WIPO közötti együttműködés alapján – a TRIPS-megállapodás 23. cikkének (4) bekezdése szerinti ‘multilaterális lajstrommá’ vagy legalábbis annak alapjává, hiszen a WTO-n belül aligha lehetne elfogadtatni egy olyan nemzetközi lajstromozási rendszert, amely – adott esetben a TRIPS-megállapodásban foglaltakon túlmenő – oltalmi követelményeket, anyagi jogi szabályokat is előír.

A felülvizsgált Lisszaboni Megállapodáshoz való csatlakozásra a dolgok mai állása szerint két kormányközi szervezet ‘esélyes’, nevezetesen az Európai Unió és a Szellemi Tulajdon Afrikai Szervezete (*African Intellectual Property Organization*, OAPI). Mindkét szervezettel részletesen foglalkozott a Nemzetközi Irodának a munkacsoport második ülésére beterjesztett tanulmánya.⁶⁰ A felülvizsgált megállapodás tervezetének 28. cikke szerint a csatlakozás anyagi jogi feltétele, hogy az érintett kormányközi szervezet a felülvizsgált megállapodással összhangban álló szabályozással rendelkezzen az eredetmegjelölések és a földrajzi árujelzők oltalmára.⁶¹ Az EU csatlakozását illetően azzal a fejtörővel kell majd megbirkózni, hogy az EU mai szabályozá-

⁶⁰ LI/WG/DEV/2/3, 2010. augusztus 6. A tanulmány emellett kitér az *Andean Community* GI-rendszerére is, de ezt – mivel csak közös, harmonizált jogszabály megalkotásáig jutottak el, de regionális, szupranacionális oltalomig nem – nem minősíti olyannak, amely felhatalmazná az *Andean Community*-t a csatlakozásra. 39–48. pont, 11–13.

⁶¹ „[A]ny intergovernmental organization may sign and may become party to this Act, provided that at least one member State of that intergovernmental organization is a member of the Paris Convention and provided that the intergovernmental organization declares that: (i) it has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to become party to this Act and (ii) that, under the constituting treaty of the intergovernmental organization, legislation applies for the protection of appellations of origin and/or geographical indications in accordance with this Act.” Article 28(1)(iii), LI/WG/DEV/7/2, 2013. április 4., Annex, 17. Érdekes felidézni, hogy a Nemzetközi Iroda tanulmánya eredetileg milyen feltételeit határozta meg a kormányközi szervezetek csatlakozásának: „The terms ‘recognized and protected’ in Article 1(2) [of the Lisbon Agreement] would require intergovernmental organizations administering a regional system for the protection of geographical indications and/or appellations of origin to provide for titles of protection effective in the territory of the regional system. This requirement would appear to mean that those intergovernmental organizations must: (1) provide protection in respect of appellations of origin and/or geographical indications on the basis of criteria corresponding to the criteria under the Lisbon Agreement regarding (a) product coverage, (b) definition of the object of protection and (c) scope of protection; and (2) have the ability to grant titles of protection in respect of appellations of origin and/or geographical indications.” LI/WG/DEV/2/3, 2010. augusztus 6., 32–33. pont, 9–10.

sa nem fedi le a lehetséges teljes termékkört⁶² (ebből a szempontból különösen érdekesek lehetnek a Bizottságnak a ‘*non-agri GIs*’ uniós oltalmára vonatkozó előmunkálatai),⁶³ és hogy jelenleg a tagállamok többsége nem részese a Lisszaboni Megállapodásnak.⁶⁴

3. 3. A lisszaboni rendszer továbbfejlesztése egyéb kérdésekben

A teljesség igénye nélkül három olyan terület említhető még, amelyen a munkacsoport a lisszaboni rendszer továbbfejlesztését el kívánja érni: a határon átnyúló földrajzi terület (*trans-border geographical area*) kérdésköre, az oltalom tartalma, valamint a védjegyekhez fűződő viszony átfogó rendezése.

A határon átnyúló földrajzi terület esetében az első dolog, amit hangsúlyozni kell, az az, hogy ilyenkor nem a TRIPS-megállapodás 23. cikkének (4) bekezdésében is szabályozott homonim megjelölésekkel állunk szemben, amikor is két földrajzi árujelző írásképe és hangzása véletlenül egybeesik vagy nagyban hasonló, de mégse ugyanarra – nem ugyanarra a termékre, földrajzi területre stb.-re – utal. A *trans-border geographical area* esetében ugyanaz a földrajzi árujelző ugyanazzal a termékkel kapcsolatban ugyanarra a földrajzi területre utal, csak éppen ez a terület megoszlik két vagy több állam között⁶⁵ (emiatt

⁶² Hiszen a lisszaboni rendszerben bármilyen termékre vonatkozhat a lajstromozás tárgyát képező eredetmegjelölés, nem csupán mezőgazdasági termékekre, élelmiszerekre, borokra és szeszes italokra. Ld. még a Nemzetközi Iroda tanulmányában: „*It should be noted that the situation in the EU [...] would appear to require clarification of a number of questions prior to the introduction of provisions concerning accession by intergovernmental organizations into the Lisbon Agreement. In particular, clarification is called for as to whether accession by an intergovernmental organization would be permitted that, while being competent to grant titles of protection for appellations of origin and/or geographical indications under a regional system for the protection of such intellectual property rights, only has such competence in respect of products falling in certain specific product categories. [...] To the extent that the EU legislation is not unified but common legislation applying in parallel with the domestic legislation of its member States, could its accession be modeled after its accession to the Madrid Protocol and the Geneva Act of the Hague Agreement, to both of which treaties establishing international registration systems for intellectual property rights – i.e., trademarks and industrial designs, respectively – the EU has acceded, in 2004 and 2008, respectively?*” LI/WG/DEV/2/3, 2010. augusztus 6., 88–89. és 91. pont, 23–24.

⁶³ *Study on geographical indications protection for non-agricultural products in the internal market. Final report – 18 February 2013.* Insight Consulting – REDD – OriGin; David THUAL – Dominique BARJOLLE – Bernard O’CONNOR (szerk.): 1–328. A tanulmány az Európai Bizottság felkérésére készült, és azt nyilvános meghallgatáson vitatták meg Brüsszelben 2013. április 22-én.

⁶⁴ Ld. a 19. lábjegyzetet.

⁶⁵ „*When the geographical name refers to the same geographical unit (e.g. the same river, mountain or region) situated in two (or more) countries, what we are confronted is not a case*

persze lehetnek kisebb – de az azonosságot nem érintő – különbségek a megjelölés írásmódját, kiejtését vagy esetleg a termék egyes jellemzőit illetően, különösen, ha az érintett országok nem kezelik a földrajzi árujelzőt egységesen, illetve közösként).

A felülvizsgált Lisszaboni Megállapodás tervezete alapvetően két lehetőséget kínál az érintett szerződő felek számára. Az 5. cikk (4) bekezdése szerint határon átnyúló földrajzi terület esetében vagy külön-külön igényelnek oltalmat a saját területrészükről származó áruk számára, vagy úgy járnak el, mint ha egyetlen szerződő fél lennének, és közösen igényelnek oltalmat az általuk közösen megjelölt illetékes hivatal útján.⁶⁶ A tervezet e rendelkezései ugyanakkor csupán eljárási-joghatósági oldalról foglalkoznak a határon átnyúló földrajzi terület kérdésével, és sem ezek, sem a definíciókat tartalmazók⁶⁷ nem adnak

of homonyms as there is no 'difference in meaning'. In such a case, what we have to deal with is not, for instance, two wine regions bearing, just by chance, two homonymous names but a single wine region using the same geographical indication (or appellation of origin) for the wine produced there, and covering two or more countries of origin. For instance, the Commission Regulation implementing the EC Foodstuffs Regulation caters for this case as it provides for the possibility of trans-border applications that can be lodged jointly by several groups from the trans-border geographical area. It might be worth considering whether the Lisbon Regulations could also expressly provide for a similar possibility. Currently, Rule 5(1) of the Lisbon Regulations refers to the competent authority (which has to present the international application to the International Bureau) in the singular but, perhaps, this does not necessarily have to be interpreted as to exclude international applications jointly presented by competent authorities of two or more countries of origin. Admittedly, explicit and more detailed provisions on this would prove certainly helpful. Neither that broad interpretation of Rule 5(1), nor a corresponding amendment to the Regulations seems to be excluded by the Lisbon Agreement itself. There is nothing in the Agreement that could justify the assumption that there can only be a single country of origin. In fact, Article 5(1) of the Lisbon Agreement uses the plural in this context." FICSOR (2009) i. m. 19.

⁶⁶ „[Application Concerning a Good Originating in a Trans-border Geographical Area] (a) In case of a trans-border geographical area, the Contracting Parties concerned may: (i) each file an application as Contracting Party of Origin, whether on the basis of Article 2(1)(a)(i) or on the basis of Article 2(1)(a)(ii), depending upon the protection granted under the law of the Contracting Party concerned, in respect of a good originating in the part of the trans-border area situated in its territory; or (ii) act as a single Contracting Party of Origin by filing an application jointly, either on the basis of Article 2(1)(a)(i) or on the basis of Article 2(1)(a)(ii), depending upon the protection they have granted jointly, and through a commonly designated Competent Authority.” Article 5 (4)(a), LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., Annex, 5.

⁶⁷ A tervezet 1. cikkének (xii) pontja meglehetősen tautologikus fogalom-meghatározást tartalmaz: „For the purposes of this Act [...] (xii) 'trans-border geographical area' means a geographical area as referred to in Article 2(2), second sentence”. A 2. cikk (2) bekezdésének második mondata sem szolgál revelációval (a teljes bekezdést idézzük, mivel a második mondat értelme csak így világlik ki): „(2) [Possible Geographical Areas of Origin] A geographical area of origin as referred to in subparagraph (1)(a) may consist of the entire territory of a Contracting Party or a region or locality in a Contracting Party. [This does not exclude the application of this Act in respect of any appellation of origin or geographical indication that adjacent Contracting Parties may have established jointly in respect of a

érdemi, anyagi jogi szempontokat annak megítéléséhez: mikor állunk szemben határon átnyúló földrajzi területtel, és mikor van szó más esetről (pl. homonim megjelölésekről).

Az oltalom tartalmát illetően a megállapodás-tervezet 9. cikke egyértelművé teszi: a szerződő felek magasabb szintű, kiterjedtebb oltalmat is biztosíthatnak, mint amelyet a megállapodás – minimumként – megkövetel, és szabadon választhatják meg az oltalom biztosításának jogi formáját.⁶⁸ Még nyitott kérdésnek tűnik, hogy ez utóbbi szabadság terjed-e odáig is, hogy pusztán együttes vagy tanúsító védjegyek lajstromozása alapján megszerezhető legyen a megállapodás értelmében vett oltalom, és ha igen, miként biztosítható egy ilyen modell interoperabilitása a *sui generis* GI-oltalom konstrukciójával.

A munkacsoport 6. ülésén elnöki összefoglalóban rögzített egyezség⁶⁹ született a tervezet 10. és 11. cikkéről, vagyis azokról a rendelkezésekről, amelyek az oltalom tartalmát határozzák meg. Ez még akkor is komoly áttörés, ha figyelembe vesszük, hogy az így elfogadott szöveg is tartalmaz még opciókat (akár külön ekként feltüntetve, akár a diplomáciai szövegekben szokásos szögletes zárójelek között). A lábjegyzetben reprodukált⁷⁰ angol szöveghez a következő főbb megjegyzések kíváncsoznak:

good originating in a geographical area situated in, or covering, these Contracting Parties, subject to Article 5(4).] LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., Annex, 4.

⁶⁸ „(1) [Freedom to Provide More Extensive Protection] Each Contracting Party shall be free to provide more extensive protection than the protection stipulated in this Act. (2) [Form of Legal Protection] Each Contracting Party is free to choose the type of legislation under which it establishes the protection stipulated in this Act, provided that such legislation meets the substantive requirements of this Act.” Articles 9(1) and 9(2), LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., Annex, 7.

⁶⁹ Summary by the Chair, LI/WG/DEV/6/6, 2012. december 7., Annex, 5–6.

⁷⁰ „Article 10, Protection Accorded by International Registration, (1)[Content of Protection] (a) Subject to the provisions of this Act, each Contracting Party shall, from the date of international registration, extend to the registered appellation of origin, or the registered geographical indication, protection against: (i) any use of the appellation of origin or the geographical indication – in respect of goods of the same kind as those to which the appellation of origin, or the geographical indication, applies not originating in the geographical area of origin or not complying with any other applicable requirements for using the appellation of origin, or the geographical indication, [which would amount to its usurpation or imitation for evocation]]; – which would be detrimental to, or exploit unduly, its reputation, even if the true origin of the goods is indicated or if the appellation of origin, or the geographical indication, is used in translated form or accompanied by terms such as “style”, “kind”, “type”, “make”, “imitation”, “method”, “as produced in”, “like”, “similar”, or the like; (ii) any other practice liable to mislead the consumer as to the true origin, provenance, nature, quality or characteristics of the goods. Option A: (b) Without prejudice to Article 13(1), Contracting Parties: (i) shall refuse or invalidate the registration of a trademark which contains or consists of a registered appellation of origin, or a registered geographical indication, with respect to goods not originating in the geographical area of origin; (ii) may refuse

- mindkét rendelkezés egyformán vonatkozik az eredetmegjelölésekre és a földrajzi árujelzőkre (vagyis az eredetmegjelöléseken kívüli többi földrajzi árujelzőre is);
- az azonos típusú áruk esetében az oltalom lényegében abszolút: az eredetmegjelölés és a földrajzi árujelző bármely használatával szemben érvényesül, ha az áru nem az adott földrajzi területről származik vagy – még ha onnét származik is – nem felel meg a használat feltételét képező (pl. a termékleírásban foglalt) követelményeknek; a nem azonos típusú áruk esetében az oltalom viszont csak olyan cselekményekkel szemben érvényesül, amelyek kapcsán valamilyen addicionális sérelem is megjelenik (a jóhírnév sérelme vagy tisztességtelen kihasználása, a fogyasztók tényleges vagy potenciális megtévesztése);
- a szöveg jelenleg még két opciót tartalmaz arra nézve, hogy az eredetmegjelölés (földrajzi árujelző oltalma) milyen feltételekkel képezzen a vele ütköző védjegy kapcsán elutasítási, illetve törlési okot; mi-

or invalidate the registration of a trademark which contains or consists of a registered appellation of origin, or a registered geographical indication, with respect to goods that, while originating in the geographical area of origin, do not comply with any other applicable requirements for using the appellation of origin or the geographical indication.] [Option B: (b) Without prejudice to Article 13(1), Contracting Parties shall refuse or invalidate the registration of a trademark which contains or consists of a registered appellation of origin, or a registered geographical indication, when it corresponds to one of the situations covered by subparagraph (a).] [(2)[Presumption in Case of Use by Third Parties] Each Contracting Party shall provide for a presumption of unlawful use under paragraph (1)(a) in case a registered appellation of origin, or a registered geographical indication, is used in respect of goods of the same kind as those to which the appellation of origin, or the geographical indication, applies.] [(3) [Homonymy] The provisions of this Act do not prevent the international registration of homonymous appellations of origin or geographical indications. Each Contracting Party shall determine what protection it shall provide in respect of such appellations of origin or geographical indications. Such protection shall be subject to practical conditions taking into account the need to ensure equitable treatment of the producers concerned and that consumers are not misled.] Article 11, Shield Against Becoming a Generic Term or Name, A denomination protected as a registered appellation of origin in a Contracting Party cannot [be considered to have] become generic as long as the denomination is protected as an appellation of origin in the Contracting Party of Origin. The same shall apply mutatis mutandis in respect of a registered geographical indication.” A 10. cikk (3) bekezdéséhez a tervezet a következő lábjegyzetet fűzi: „It is understood that a Contracting Party has the right not to accord protection, as stipulated in this Agreement, in respect of an appellation of origin, or a geographical indication, which would, although literally true as to the geographical area in which the goods designated by the appellation of origin, or the geographical indication, originate, falsely represent to the public that the goods originate in another territory.” A tervezet 11. cikkéhez a következő lábjegyzet tartozik: „When applying this Article in respect of geographical indications, a Contracting Party may use, instead of the term ‘generic’, with respect to the indication of a good or a service, the term ‘customary in common language as the common name’ and, with respect to the indication of a product of the vine, the term ‘customary name of a grape variety’.” LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., Annex, 7–8.

közben a két opció azonos abban, hogy csak a korábbi védjegyekre vonatkozó *safeguard*-szabály [a 13. cikk (1) bek.] fenntartásával és figyelembevételével mellett érvényesülhet, az első opció minden további feltétel nélkül megköveteli az eredetmegjelölésből (földrajzi árujelzőből) álló vagy azt tartalmazó védjegybejelentés elutasítását vagy az ilyen védjegy törlését, ha az árujegyzék az adott földrajzi területen kívülről származó árukat foglal magában (és az elutasítást vagy a törlést megengedi a szerződő felek számára ilyen ütközések esetében akkor, ha az áruk, amelyekre a védjegy oltalma vonatkozna vagy vonatkozik, nem felelnek meg a használat feltételét képező – pl. termékleírásban rögzített – követelményeknek), a második opció pedig a védjegyek kapcsán az elutasítási és törlési okokat az eredetmegjelölés (földrajzi árujelző) oltalmának tartalmához, azaz ahhoz köti, hogy ez az oltalom milyen helyzetekben és milyen cselekményekkel szemben ad fellépési lehetőséget (hasonlóan az EU GI-jogszabályaihoz);⁷¹

- a 10. cikk (2) bekezdése a jogsértő használat vélelmét írja elő, ha a lajstromozott eredetmegjelölést (földrajzi árujelzőt) ugyanolyan fajtájú árukra használják, mint amelyekre a lajstromozott megjelölés vonatkozik; a TRIPS-megállapodás 16. cikkének (1) bekezdése a védjegyek oltalmát illetően hasonló vélelmet vezetett be;⁷²
- a 11. cikk lényegében ‘variációkat’ tartalmaz a Lisszaboni Megállapodás jelenlegi 6. cikkére, egyfelől tükrözve azt a dilemmát, hogy a – tényleges – generikussá válást akadályozza-e meg az oltalom, vagy azt, hogy a megjelölést úgy tekintsék, úgy minősítsék, mint amely már generikussá vált, másfelől kísérleteket téve arra, hogy a TRIPS-megállapodás terminológiáját beemeljék a lisszaboni szövegekbe is.

⁷¹ Ld. pl. a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 2006. március 20-i 510/2006/EK tanácsi rendelet (HL L 93., 2006.3.31., 12.) 14. cikkének (1) bekezdését: „Ha egy eredetmegjelölést vagy földrajzi jelzést e rendelet alapján jegyeznek be, a 13. cikkben említett körülmények valamelyikének megfelelő és ugyanarra a termékcsoporthoz vonatkozó védjegybejelentést el kell utasítani, ha a védjegybejelentést a bejegyzés iránti kérelem Bizottsághoz való benyújtásának időpontját követően nyújtották be. Az első albekezdésben foglaltak megsértésével lajstromozott védjegyeket törölni kell.”

⁷² A TRIPS-megállapodásnak az 1998. évi IX. törvénnyel kihirdetett magyar szövege szerint: „Azonos jel azonos árukra vagy szolgáltatásokra történő használata esetén a megtévesztésre alkalmasságot vélelmezni kell.” A rendelkezés eredeti, angol változata: „*In case of the use of an identical sign for identical goods or services, a likelihood of confusion shall be presumed.*” (ld. a 24. lábjegyzetet).

A munkacsoport 7. ülésén elnöki összefoglalóban rögzített egyezség⁷³ született a tervezet 13. cikkéről, vagyis azokról a rendelkezésekről, amelyek a védjegyoltalomból eredő és más korábbi jogok tiszteletben tartását követelik meg. Ennek eredményeként a tervezet különféle rendelkezései a következőképpen rendezik az eredetmegjelölések (földrajzi árujelzők) és a védjegyek ütközéseit:

- az eredetmegjelölés (földrajzi árujelző) oltalma elutasítási, illetve törlési ok a vele ütköző megjelölésre vonatkozó védjegybejelentés, illetve a vele ütköző védjegy tekintetében (ld. ennek részleteit a 10. cikk kapcsán);
- korábbi védjegy a nemzetközi lajstromozás hatályát – vagyis az eredetmegjelölés (földrajzi árujelző) oltalmát – elutasító tagországi (szerződő féli) nyilatkozat alapját képezheti a megállapodás-tervezet 15. cikke⁷⁴ és a hozzá kapcsolódó VSZ-tervezet 9. szabályának (2)(iii) pontja⁷⁵ értelmében, ráadásul az említett 15. cikk (3) bekezdése alapján

⁷³ *Summary by the Chair*, LI/WG/DEV/7/6, 2013. május 3., *Annex*, 5.

⁷⁴ „Article 15, Refusal, (1) [Refusal of Effects of International Registration]/(a) Within the time specified in the Regulations, the Competent Authority of a Contracting Party may notify the International Bureau of the refusal of the effects of an international registration in its territory. The notification of refusal may be filed by the Competent Authority ex officio, if its legislation so permits, or at the request of an interested party. (b) The notification of refusal shall set out the grounds on which the refusal is based. (2) [Protection Under Other Instruments] The notification of a refusal shall not be detrimental to any other protection that may be available, in accordance with Article 9(3), to the denomination or indication concerned in the Contracting Party to which the refusal relates. (3) [Obligation to Provide Opportunity for Interested Parties] Each Contracting Party shall provide a reasonable opportunity to interested parties to present to its Competent Authority requests for the Competent Authority to notify a refusal in respect of an international registration. (4) [Registration and Communication of Refusals] The International Bureau shall record the refusal and the grounds for the refusal in the International Register. It shall publish the refusal and the grounds for the refusal and shall communicate them to the Competent Authority of the Contracting Party of Origin or, where the application has been filed directly in accordance with Article 5(3), the concerned beneficiaries or the legal entity referred to in Article 5(2)(ii). (5) [National Treatment] Each Contracting Party shall make available to interested parties affected by a refusal the same judicial and administrative remedies that are available to its own nationals in respect of the refusal of protection for an appellation of origin or a geographical indication.” LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., *Annex*, 10.

⁷⁵ „(2) [Contents of the Notification of Refusal] A notification of refusal shall indicate or contain: [...] (iii) where the refusal is based on the existence of a prior right, as referred to in Article 13, the essential particulars of that prior right and, in particular, if it is constituted by a national, regional or international trademark application or registration, the date and number of such application or registration, the priority date (where appropriate), the name and address of the holder, a reproduction of the trademark, together with the list of relevant goods and services given in the trademark application or registration, it being understood that the list may be submitted in the language of the said application or registration;”. Rule 9(2)(iii), LI/WG/DEV/7/3, 2013. április 18., *Annex*, 7.

a szerződő feleknek ésszerű lehetőséget kell biztosítaniuk az érdekelt (magán)felek (pl. a védjegyjogosultak) számára arra, hogy illetékes hatóságuknál kérelemmel kezdeményezzék a szóban forgó elutasító nyilatkozat kiadását;

- ha elutasító nyilatkozat kiadására vagy (utóbb) a nemzetközi lajstromozás hatályának érvénytelenítésére nem kerül sor a korábbi ütköző védjegy alapján, vagy az oltalmat elutasító nyilatkozatot visszavonják, akkor is legalább – amolyan *safeguard*-ként – a megállapodás-tervezet 13. cikkének (1) bekezdése⁷⁶ és 17. cikkének (3) bekezdése⁷⁷ alapján meg kell engedni, sőt, biztosítani kell az ilyen védjegyek és az érintett eredetmegjelölés (földrajzi árujelző) együttes fennállását és használatát (ún. koegzisztenciáját), méghozzá alapvetően a TRIPS-megállapodás 17. cikkében és 24. cikkének (5) bekezdésében foglaltak mentén, illetve az e tárgyban hozott WTO-paneldöntés⁷⁸ figyelembevételével.

⁷⁶ „(1) [Prior Trademark Rights] Without prejudice to Articles 15 and 19, where a registered appellation of origin or a registered geographical indication conflicts with a prior trademark applied for or registered, or acquired through use, in good faith in a Contracting Party, the protection of that appellation of origin or geographical indication in that Contracting Party shall not prejudice the eligibility for, or the validity of, the registration of the trademark, or the right to use the trademark, [taking into account] [provided that] the legitimate interests of [the owner of the trademark as well as those of] the beneficiaries of the rights in respect of the appellation of origin or the geographical indication [are taken into account] and provided that the public is not misled.” Article 13(1), Summary by the Chair, LI/WG/DEV/7/6, 2013. május 3., Annex, 5.

⁷⁷ „(3) [Coexistence] Where a Contracting Party has refused the effects of an international registration under Article 15 on the ground of prior use under a legitimate right, withdrawal of such refusal shall be subject to the provisions of Article 13, unless the withdrawal resulted from the cancellation, non-renewal, revocation or invalidation of the prior right.” Article 17(3), LI/WG/DEV/7/2 REV., 2013. április 4., Annex, 11.

⁷⁸ European Communities — Protection of Trademarks and Geographical Indications for Agricultural Products and Foodstuffs, WT/DS174, WT/DS290. A WTO hivatalos összefoglalói szerint: „The Panel agreed with the EC that, although its GI Regulation allows it to register GIs even when they conflict with a prior trademark, the Regulation, as written, is sufficiently constrained to qualify as a ‘limited exception’ to trademark rights. However, the Panel agreed with the United States and Australia that the TRIPS Agreement does not allow unqualified coexistence of GIs with prior trademarks.” http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds174_e.htm [letöltve: 2013. július 28.]; „The Panel found that Art. 16.1 obliges Members to make available to trademark owners a right against certain uses, including uses as a GI. Art. 24.5 provided no defence, as it creates an exception to GI rights, not trademark rights. Art. 24.3 only grandfathers individual GIs, not systems of GI protection. Therefore, the Panel initially concluded that the EC Regulation was inconsistent with Art. 16.1 as it limited the availability of trademark rights where the trademark was used as a GI. However, the Panel ultimately found that the Regulation, on the basis of the evidence presented, was justified under Art. 17, which permits Members to provide exceptions to trademark rights.” http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/1pagesum_e/ds174sum_e.pdf [letöltve: 2013. július 28.].

4. Út a diplomáciai értekezletig

Amellett, hogy a Lisszaboni Unió közgyűlése számára ajánlást tett a megállapodást felülvizsgáló diplomáciai értekezlet 2015-ben történő megtartására,⁷⁹ a munkacsoport javaslatot fogalmazott meg a diplomáciai értekezlet előkészítésének és összehívásának menetrendjére⁸⁰ is. E javasolt menetrend (*'roadmap'*) szerint:

- a Lisszaboni Unió közgyűlése 2013 őszén hozná meg döntését a diplomáciai értekezlet összehívásáról;⁸¹
- a munkacsoport két ülést tartana 2013 decemberében és 2014 első felében, valamint még egyet 2014 második félévében, ha ez szükségesnek mutatkozna;
- 2014 őszén a közgyűlés tájékoztatást kapna az előkészítő munka előrehaladásáról;
- a diplomáciai értekezlet helyszínéről és pontos időpontjáról egy ún. előkészítő bizottság határozná, feltehetőleg a munkacsoport utolsó érdemi üléséhez kapcsolódóan.

⁷⁹ „The Chair concluded that, in view of the progress made at the present session, the Working Group agreed that a recommendation be made to the Lisbon Union Assembly to approve, at its session in 2013, the convening of a diplomatic conference for the adoption of a Revised Lisbon Agreement in 2015, with the exact dates and venue to be decided by a preparatory committee meeting.” *Summary by the Chair*, LI/WG/DEV/7/6, 2013. május 3., 18. pont, 3.

⁸⁰ „The Chair indicated that, at its session in 2014, the Lisbon Union Assembly would be in a position to note the progress made in the Working Group. The Chair further clarified that the roadmap that would be followed until then would include two further Working Group sessions, one in December 2013 and one in the first half of 2014, which might be followed by an additional session of the Working Group in the second half of 2014 if considered necessary by the Working Group.” *Summary by the Chair*, LI/WG/DEV/7/6, 2013. május 3., 18. pont, 3.

⁸¹ A kézirat lezárására ezt megelőzően került sor; azóta a Lisszaboni Unió közgyűlése döntött a diplomáciai értekezlet 2015-ben történő megtartásáról